

GONIEC KRAKOWSKI

Ceny zasadnicze ogłoszeń: Za wiersz o wysokości 1 mm i 22 mm szerokości (1 szpalta) po 36 groszy, „marginesowe” po złotych 3.— za 1 milimetr w jednej szpalcie (szerokość szpalty 45 milimetrów). Adres: „Goniec Krakowski”, Kraków, Wielopole 1, tel. 22061.

Rok VI.

Nr. 234.

Kraków, piątek 6 października 1944

Nie zamówione przez Redakcję rękopisy będą zwracane autorom jedynie przy dołączeniu porta zwrotnego. Prenumerata miesięczna 6.— zł., z odnośnikiem do domu 6.50 zł. W Rzeszy z dopłatą porta 7.50 zł. W Gen. Gub. tylko prenumerata przez urzędy pocztowe. Konto czekowe: Warszawa 658.

Prasa angielska stwierdza:

Los Polski jest tragiczniejszy niż los Włoch.

Genewa, 5 października. Dziennik londyński „Daily Herald” pisząc o zagadnieniu polskim twierdzi, że polski rząd w Londynie popełnił wiele błędów.

Może on jednak liczyć na poparcie szerokiej kół ludności polskiej, jak to dowiodły wypadki w Warszawie, Polski komitet w Lublinie — jak sądzi dziennik — uczyniłby mądrze, gdyby pamiętał o tym fakcie. Rząd sowiecki powinien z wielkim naciskiem

wpłynąć na tolerancyjne i pojednawcze stanowisko komitetu lubelskiego. „Daily Sketch” oświadcza, że atak na nowego szefa wojsk polskich jest dowodem, iż Lublin zdecydował się nie przedsięwziąć niczego, co by mogło przyczynić się do zjednoczenia Polaków.

Dziennik „Daily Mail” wyraża zdanie, że los Polski jest bardziej tragiczniejszy, niż los Włoch.

Pismo japońskie stwierdza:

Bez marszałka Petaina nie da się utrzymać spokoju i porządku we Francji.

Tokio, 5 października. Berliński korespondent pisma „Asachi” zajmuje się w dłuższym sprawozdaniu sytuacją wojenną na Zachodzie, wytworzoną niemiecką kontratakacją pod Arnheim. Sprawozdawca sądzi, że akcja spowodowała zaraz skutki polityczne, pisząc, co następuje:

Po niemieckim zwycięstwie wojskowym nastąpiły zaraz skutki polityczne. Przywódcy Francuzi, współdziałający z Niemcami, uważali bezwątpienia tę chwilę za odpowiednią do dokonania kroków politycznych, zamierzających do oswożenia swej ojczyzny. Walka wewnętrzno-polityczna, szalejąca obecnie we Francji, udowodniła, że bez wpływowej osobistości marszałka Petaina nie da się utrzymać spokoju i porządku we Francji. Masy komunistyczne walczą wszędzie z gaulistami, a Paryż przedstawia tak, jak i pozostałe miasta, obraz politycznego chaosu.

Fakt, że Petain i Laval udali się do Niemiec, udowadnia poważnie polityczne zwycięstwo Niemiec.

Dziennik „Arriba”:

Polityczny chaos we Francji.

Madryt, 5 października. Dziennik hiszpański „Arriba” w specjalnym sprawozdaniu z Port Bou protestuje energicznie

przeciwko intrygom elementów bolszewickich w południowej Francji.

„Cudzoziemcy komunistyczni — czytamy w tem sprawozdaniu — utrzymują obszary południowo-francuskie w nieustannym stanie alarmowym przez swoje zamachy na cudze mienie i akty gwałtu przeciwko ludności, stwarzając nad hiszpańsko-francuską granicą pirenejską sytuację, której Hiszpania w interesie swego narodowego bezpieczeństwa i porządku nie może się dłużej przyglądać”.

Sytuacja we Francji rozpręga się stopniowo w polityczny chaos. Hiszpania jest bezpośrednio zainteresowana w ponownym przywróceniu ładu we Francji.

Obecne wypadki każą żywić obawę, że de Gaulle, z którego oficjalnym uznaniem przez Londyn i Waszyngton należy się liczyć, w najbliższym czasie nie będzie w stanie zrealizować zamierzonego utworzenia nowego i nowoczesnego państwa.

Murzyni i filmy sowieckie w Lyonie.

Berno, 5 października. Wojskowe władze amerykańskie w Lyonie — jak donosi dziennik „Tribune de Geneve” — użyły do obsadzenia miasta wojsk, złożonych z murzynów amerykańskich. W kinach wyświetla się obecnie filmy sowieckie.

Premjer fiński o pertraktacjach z Unją Sowiecką.

Sztokholm, 5 października. Premjer fiński Casten, wygłosił przed mikrofonem przemówienie na temat pertraktacji przeprowadzonych z Unją Sowiecką.

Po podpisaniu zobowiązań wynikających z zawieszenia broni, oświadczył m. in. premjer Casten, zaczęto wypełniać poszczególne warunki. Wojska fińskie miały się wycofać aż na granicę z roku 1940. Porywano wydano Moskwy. Bazy lotnicze na terenie południowej Finlandji wraz z ich wyposażeniem technicznym wydano Sowiecom. Pertraktacje na temat wydania Unji Sowieckiej floty handlowej, jak również branych pod uwagę portów, jeszcze się toczą. Poczyniono przygotowania do przekazania sow. i alianckich jeńców wojennych. Więźniów politycznych wypuszczono na wolność. Rozwiązano około 400 organizacji i wydano wszelkie zarządzenia pozostałe w związku z wyrównaniem szkód wojennych.

Premjer fiński podkreślił dalej, że konieczne są radykalne zarządzenia natury organizacyjnej, aby wypełnić zobowiązania wynikające z układu o zawieszeniu broni. Rząd uważa również za konieczne przeprowadzić nowe wybory, jednak w chwili obecnej przeszkadzają temu jeszcze trudności natury technicznej. Wiek wyborców ma być obniżony na 21 lat. Casten oświadczył na koniec, że Finlandja obecnie musi pozbyć się całkowicie braku zaufania w odniesieniu do Sowieców i uczynić wszystko, aby stworzyć bazę, na której można by nawiązać stosunki całkowiciego zaufania z Unją Sowiecką.

Rokowania na temat niklu w Petsamo.

Sztokholm, 5 października. Według oświadczenia kół dyplomatycznych w Londynie,

w najbliższym czasie — jak donosi londyński korespondent dziennika „Dagens Nyheter” — należy oczekiwać zawarcia układu o odszkodowaniach, jakie Unja Sowiecka udzielić ma kolom brytyjskim i kanadyjskim za kopalnię niklu w Petsamo.

W Londynie oficjalnie potwierdzono, że obecnie w kwestji tej toczą się pertraktacje pomiędzy Unją Sowiecką z jednej strony a rządem brytyjskim z drugiej strony, który występuje jako przedstawiciel angielskich i kanadyjskich akcjonariuszy kopalni niklu w Petsamo.

Dyrektor londyńskiej Galerji Narodowej potwierdza zniszczenie dzieł sztuki we Włoszech

Sztokholm, 5 października. Dyrektor londyńskiej Galerji Narodowej sir Kenneth Clark — jak donosi brytyjska służba informacyjna — wyraził się następująco o zniszczeniu europejskich dzieł sztuki:

„Zgadza się z prawdą, że nasze bombardowania powietrzne we Włoszech spowodowały pewne, straszne straty”. Zniszczyliśmy np. freski w Padwie, świątynię w Rimni i kościoły w Medjolanie, z których niektóre należały do najbardziej porywających i najcenniejszych budowli chrześcijaństwa. We Francji spowodowałyśmy ciężkie szkody w Rouen, a Caen stanowią tylko jedno pole gruzów. Co się tyczy zabytków sztuki w Louvrze i innych muzeach francuskich, to słyszeliśmy w ostatnich czasach liczne doniesienia, że Niemcy je podobno zrabowali. Częstokroć zwracano się do mnie z prośbą, abym wy-

Czy Anglja będzie się przeciwstawiała sowieckim pretensjom do Dardaneli?

Sztokholm, 5 października. Na temat przyszłości „cieśnin” historyk angielski sir John Marriott publikuje w piśmie „The Fortnightly” artykuł, którego znaczenie spogutowane jest tem, że urzędowa angielska agencja informacyjna przytacza go do słownia. Stwierdzono w tym artykule sensacyjny fakt, że Anglja nie będzie się przeciwstawiała bynajmniej żądanom sowieckim w sprawie tureckich cieśnin morskich.

„O ileby Związek Sowiecki zażądał Konstancynopola — pisze autor artykułu — sprzymierzeńcy jego nie stawia temu żądaniu prawie żadnego oporu. Anglja i Francja były gotowe zgodzić się na to już wobec rządu carskiego”. Marriott stawia następnie jednakowoż pewne ograniczenia — zaznaczając w związku z tem, że interesom imperium brytyjskiego odpowiadałoby lepiej, gdyby kontrola nad cieśninami tureckimi nie dostała się w ręce jednego mocarstwa. Należy jednakowoż oczekiwać ustanowienia kontroli pod surowymi warunkami i to niemniej ostre, jak ustanowiono je w roku 1923. Warunki z roku 1923 zmieniono na korzyść Turcji traktatem z Montreux.

Autor artykułu oświadcza, że Turcy otomańscy posiadają wciąż jeszcze w swej kieszeni klucz problemu bałkańskiego, ale to, jakoby od nich zależało w pewnej mierze pokój Europy, jest paradoksalnym. Dodaje on następnie, że Europa nie będzie się nigdy cieszyć trwałym pokojem, dopóki na półwyspie bałkańskim panują niesnaski.

Berlin śledzi dyskusję o Dardanele.

Berlin, 5 października. W tutejszych kołach politycznych wielkie zainteresowanie wywołał szereg komentarzy na temat stosunków pomiędzy Anglią i Związkiem Sowieckim.

Dzienniki angielskie „Times”, „Spectator”, „Fortnight Review” i dziennik turecki „Tasviri Efkiar” podkreślają konieczność nietylko utrzymania, ale nawet pogłębienia stosunków brytyjsko-sowieckich. Szczególne znaczenie przypisuje się tu opinii dziennika „Fortnightly Review”, że Sowiecom będzie się musiało oddać Konstan-

tynopol, w razie gdyby Moskwa tego zażądała. Chodzi tu niemniej nie więcej, jak o likwidację centralnego problemu 200-letniej polityki brytyjskiej.

Podkreśla się tu także stwierdzenie, wysunięte przez „Tasviri Efkiar”, że cały przebieg wypadków we wschodniej Europie i na Bałkanach odbywa się zupełnie zgodnie z porozumieniem, dokonaniem w Teheranie. Nie mniejsze znaczenie przypisuje się w berlińskich kołach politycznych oświadczeniu dziennika „New York Times”, że jakiegokolwiek nadzieje narodów europejskich na pomoc ze Stanów Zjednoczonych są daremne i że te narody nie mogą spodziewać się żadnego poparcia ze strony amerykańskiej polityki zagranicznej.

Nagonka na prasę w Turcji.

Zurych, 5 października. Z Turcji dochodzą tu wiadomości, że mnożą się tam wypadki nagonki na prasę. Dzienniki „Vatan” i „Tasviri Efkiar” zostały nawet na nieokreślony czas zakazane. Generalna dyrekcja prasowa, która zarządzenie to wydała, u motywowała krok swój argumentem, że pisma wydały komunikaty o wydarzeniach w Bułgarii niezgodne z poglądami rządu w tej sprawie.

Generalna dyrekcja prasowa prasie tureckiej przypomina zarządzenie, wydane przed kilkoma miesiącami, by posługiwała się tylko materiałem informacyjnym, wydawanym przez urzędową agencję anatolijską. W sprawie artykułów wstępnych projektowana jest cenzura.

USA nie zaprotestowały.

Sztokholm, 5 października. Ministerstwo spraw zagranicznych USA — jak podaje Reuter — zdemontowało złożenie protestu ze strony amerykańskiej przeciwko wysiedleniu oficerów anglo-amerykańskich z Bułgarii przez bolszewików. Dementi to zwróciło na siebie baczna uwagę i interpretowane jest w następujący sposób: „Departament stanu pośpieszył z zapewnieniem Moskwy, że nie będzie się skarżył z powodu otrzymanego policzka.

Bułgarski minister wojny atakuje Turcję.

Wydarzenia na Bałkanach rozwijają się w myśl postanowień z Teheranu.

Belgrad, 5 października. Bułgarski minister wojny Welczeff zaatakował Turcję w pewnym oświadczeniu prasowym, przyczem przyswaja on sobie argumenty używane ostatnio przez gazety tureckie przeciwko rządowi tureckiemu.

Krytykę prasy tureckiej w związku z dalszym trwaniem okupacji w zachodniej Tracji przez wojska sowiecko-bułgarskie określił Welczeff jako fałszywą i szkodliwą, ponadto zaś zarzucił prasie tureckiej, że oczernia Bułgarię.

Znamienne stwierdzenie na temat rozwoju ostatnich wydarzeń na Bałkanach, wynikających z umowy teherańskiej, przedstawia pismo tureckie „Tasviri Efkiar”. Dziennik pisze, że wydarzenia rozwija-

ją się całkiem dokładnie według umowy teherańskiej. Nie można więc popisać żadnego większego politycznego błędu, jak wyciągnąć wniosek, że z powodu Finlandji, państw bałtyckich, Polski lub Bułgarii mogłoby dojść do kryzysu pomiędzy aliantami. Musi się raczej przyjąć, że wydarzenia, których świadkami jest Bałkan, rozgrywają się zgodnie z umową teherańską i że nie istnieją jakiegokolwiek nieporozumienia pomiędzy aliantami.

Moskwa idzie śladami ambicji carskich.

Tokio, 5 października. Wspólnym operacjom sowieckim i bułgarskim w Tracji należy przypisać niezwykle wielkie znaczenie polityczne — tak stwierdza dziennik „Asachi Szimbun” w artykule wstępnym pt. „Związek Sowiecki nie troszczy się o Anglię”.

Jakkolwiek ta akcja jest skierowana prawdopodobnie tylko przeciwko tej części Tracji, która należy do Grecji, to jednak Turcja ze względu geograficznych i historycznych musi śledzić rozwój wypadków ze zmagającym się zaniepokojeniem, ponieważ te nowe operacje mają nietylko na celu osiągnięcie czołowego stanowiska na Bałkanach, ale stanowią także pośrednio zaktualizowanie zagadnienia cieśnin morskich. Fakt, że z drugiej strony w przedsięwzięciu tem bierze udział armja bułgarska, pozwala wnioskować, że zamierza ona odebrać Grecji dawne bułgarskie obszary. Wskutek tego jasnym jest, pisze w zakończeniu dziennik, że Moskwa idzie śladami ambicji carskich i z wielką energią zdąży do rozwiązania starych problemów.

Premjer Salazar udał się w niedzielę wraz z całym rządem do miejscowości Belem, położonej w pobliżu ujścia rzeki Tajo, aby powitać tam uroczyste kardynała lisbońskiego, powracającego z podróży do kolonii portugalskich w charakterze swym jako specjalny legal papieski.

Rumuńscy zaraniści łączą się z komunistami.

Sztokholm, 5 października. Agencja sowiecka „TASS” donosi z Bukaresztu, że komitet wykonawczy ludowej partji zaranijskiej uchwalił przyłączenie do projektu, wypracowanego przez komunistyczną partję Rumunji.

